

WYDZIAŁ INŻYNIERII ZARZĄDZANIA Politechnika Białostocka

tel. +48 85 746 98 02, fax +48 85 66 31 988
ul. o. S. Tarasiuka 2, 16-001 Kleosin

e-mail: wiz.sekretariat@pb.edu.pl
www.wiz.pb.edu.pl

Białystok, 24 listopada 2022 rok

Prof. dr hab. inż. Joanna Ejdys
Wydział Inżynierii Zarządzania
Politechnika Białostocka

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Moniki Gorgoń
pt. *Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Gieldzie Papierów
Wartościowych w Warszawie*

Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem recenzji jest rozprawa doktorska mgr Moniki Gorgoń zatytułowana *Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie*. Promotorem rozprawy jest prof. dr hab. Konrad Raczkowski, a promotorem pomocniczym dr Wojciech Nagel. Recenzja została opracowana na zlecenie Prorektor dr hab. Zofii Wysokiej, prof. SAN pismem z dnia 4 października 2022 roku.

Recenzja stanowi element postępowania o nadanie mgr Monice Gorgoń stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Charakterystyka ogólna rozprawy

Recenzowana rozprawa mieści się w obrębie dwóch subdyscyplin nauk o zarządzaniu i jakości: wspomaganie decyzji kierowniczych oraz zarządzanie strategiczne. W szczególności obiektem zainteresowania mgr Moniki Gorgoń są zagadnienia zarządzania niepewnością, zarządzania ryzykiem oraz zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Autorka podjęła w rozprawie bardzo aktualny i ważny problem dotyczący zarządzania organizacją w warunkach niepewności z wykorzystaniem podejścia opartego na zarządzaniu ryzykiem.

Przedmiotem badań Autorki rozprawy jest rynek finansowy ze szczególnym uwzględnieniem spółek notowanych na rynkach prowadzonych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie. Wybór rynku finansowego na obiekt badań wynika z faktu, że jest to rynek charakteryzujący się najdłużej funkcjonującymi systemami compliance.

Uzasadniając wybór problematyki badawczej, Autorka wskazała następujące przesłanki:

- potrzebę pogłębionych badań odnoszących się do ryzyka na gruncie nauk o zarządzaniu i jakością, ponieważ do tej pory problematyka ta była obiektem zainteresowania w większym zakresie w obrębie nauk prawnych;
- istniejącą lukę badawczą w obszarze określenia istoty i znaczenia zarządzania ryzykiem braku zgodności w działalności zarządczej organizacji;

- zarządzanie ryzykiem braku zgodności z uwagi na niestabilne i szybko zmieniające się otoczenie prawne staje się nieodzownym elementem zarządzania przedsiębiorstwem;
- potrzebę dostosowywania przez organizacje swoich strategii i modeli biznesowych do nowych warunków zmieniającego się i niepewnego otoczenia, z wykorzystaniem systemowego podejścia do zarządzania ryzykiem, ryzykiem braku zgodności w szczególności;
- sprawnie działający system compliance i zarządzania ryzykiem jest nieodzownym elementem ładu korporacyjnego oraz narzędziem sprawowania nadzoru nad spółkami.

Struktura pracy

Praca składa się z 287 stron. Struktura pracy obejmuje cztery rozdziały zatytułowane kolejno:

1. Zarządzanie ryzykiem w działalności przedsiębiorstwa; 2. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w działalności przedsiębiorstwa; 3. Organizacja i standaryzacja zarządzania systemami zgodności i ryzykiem braku zgodności ze szczególnym uwzględnieniem wybranych instytucji rynku finansowego; 4. Zarządzanie ryzykiem w działalności przedsiębiorstwa. Integralnymi elementami pracy są również: wstęp, podsumowanie, bibliografia, spisy tabel, rysunków, załączniki oraz streszczenie rozprawy.

W strukturze rozprawy uwidacznia się pewne niedoprecyzowanie, najprawdopodobniej tytułu rozdziału 4, który brzmi dokładnie tak samo jak tytuł rozdziału 1. Tytuł rozdziału 1 powinien zostać doprecyzowany poprzez wskazanie, że zawiera on wyniki badań własnych.

Struktura recenzowanej rozprawy została przyjęta w konwencji od ogółu do szczegółu. W przyjętym układzie pracy trzy pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny, a rozdział 4 – charakter empiryczny.

Literatura przedmiotu liczy 358 pozycji literatury, 15 aktów prawnych oraz 11 odnośników do stron internetowych.

Problem badawczy, cele i hipotezy badawcze oraz ich oryginalność

Głównym celem rozprawy (s. 11) przyjętym przez Autorkę było „zbadanie zarządzania ryzykiem braku zgodności w wybranych spółkach notowanych na rynkach prowadzonych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie. W tak przedstawionej formie cel główny wydaje się być bardzo ogólny i mało precyzyjny. Autorka jednak doprecyzowała cel ogólny przyjmując następujące cele szczegółowe:

1. Określenie przeglądu literatury przedmiotu na temat istoty zarządzania ryzykiem braku zgodności w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.
2. Przedstawienie głównych zasad i sposobów zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.
3. Identyfikacja stosowanych standardów i metod zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.
4. Przedstawienie wpływu powszechnie obowiązującego ustawodawstwa na proces zarządzania zgodnością w ramach systemu zarządzania przedsiębiorstwem.
5. Określenie wpływu akcjonariatu spółki i wyniku netto na efektywność organizacyjną systemu zarządzania zgodnością.

Ogólnie cele szczegółowe oddają zamiar Autorki i wskazują zakres nowej wiedzy, która będzie wygenerowana w wyniku postępowania badawczego (cele poznawcze). Jedyne pierwsze cel szczegółowy ma dość luźny związek z tematyką pracy, bo raczej jego osiągnięcie miało na celu przekonanie czytelnika, że problematyka zarządzania ryzykiem mieści się w dyscyplinie naukowej: nauki o zarządzaniu i jakości.

Autorka na potrzeby rozprawy doktorskiej nie określiła celów o charakterze utylitarnym, praktycznym,

co również w większym stopniu uzasadniałoby umiejscowienie podjętej problematyki w naukach o zarządzaniu – tak mocno osadzonych w praktyce gospodarczej i działalności przedsiębiorstw.

Przyjęta przez Autorkę konwencja procesu badawczego, zgodnie z którym na potrzeby osiągnięcia celu formułuje się problemy badawcze (w formie pytań badawczych), jest niepoprawna. W pierwszej kolejności należało sformułować problemy badawcze wynikające z luk w wiedzy, a następnie przyjąć, że na potrzeby poszukiwania odpowiedzi na pytania badawcze przyjęto określone cele badawcze.

Główny problem badawczy rozprawy został sformułowany w formie pytania: W jakim stopniu zarządzanie ryzykiem braku zgodności stanowi immanentną cechę zarządzania w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie? Główne pytanie badawcze zostało doprecyzowane w formie pytań szczegółowych:

1. Jakie jest miejsce zarządzania ryzykiem braku zgodności w literaturze przedmiotu z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości?
2. W jaki sposób spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie zarządzają ryzykiem braku zgodności?
3. Jakie są standardy i metody zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie?
4. Jaki jest wpływ ustawodawstwa unijnego i krajowego na proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w ramach systemu zarządzania przedsiębiorstwem?
5. W jakim stopniu struktura akcjonariatu i wynik netto wpływa na efektywność organizacyjną systemu zarządzania zgodnością?

Autorka przyjęła jedną główną hipotezę badawczą: Zarządzanie ryzykiem braku zgodności jest obecnie jednym z podstawowych elementów zarządzania ryzykiem i stanowi kluczowy element zarządzania przedsiębiorstwem,

oraz 5 hipotez szczegółowych:

- H.1. Ryzyko braku zgodności stanowi interdyscyplinarną kanwę paradygmatyczną dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości, uzupełnioną głównie poprzez pryzmat dyscypliny nauk o ekonomii i finansach.
- H.2. Podstawowym sposobem zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie jest wprowadzenie do struktury organizacyjnej odpowiednich systemów zarządzania zgodnością oraz osób za nie odpowiedzialnych.
- H.3. Spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie zarządzają ryzykiem braku zgodności poprzez wyodrębnione w strukturze organizacyjnej systemy compliance.
- H.4. Powszechnie obowiązujące ustawodawstwo prawne, wpływa na proces zarządzania ryzykiem braku zgodności, w ramach systemu zarządzania przedsiębiorstwem, w szczególności poprzez obowiązki systematycznego raportowania do zarządu spółki o ryzyku braku zgodności.
- H.5. Wynik netto osiągany przez spółkę i struktura akcjonariatu przekładają się na większą częstotliwość raportowania oraz efektywność organizacyjną zarządzania ryzykiem braku zgodności.

W większości przypadków zaproponowane hipotezy szczegółowe odzwierciedlają relacje pomiędzy badanymi zjawiskami. Nie zawsze jednak Autorka wskazała kierunek i siłę badanych relacji.

Ocena merytoryczna rozprawy

Celem rozważań teoretycznych, których wyniki zostały przedstawione w rozdziale 1 była charakterystyka najważniejszych pojęć i zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykiem w przedsiębiorstwie. W rozdziale 1 mgr Monika Gorgoń podjęła próbę zdefiniowania terminu ryzyka oraz jego ewolucji na przestrzeni lat. Scharakteryzowała odmienne podejścia i koncepcje zarządzania ryzykiem, wskazując na wpływ procesów zarządzania ryzykiem na efektywność organizacyjną. W rozdziale 1 Autorka ponadto dokonała charakterystyki wybranych standardów oraz modeli zarządzania ryzykiem.

Autorka słusznie zauważa, że „Pojęcie ryzyka jest terminem złożonym i niejednorodnym” (s. 17) i „obecne jest w każdej dziedzinie życia” (s. 17).

Autorka wskazuje na dwie koncepcje ryzyka rozwijane w działalności naukowej. Pierwsza, która dotyczy koncepcji decyzji, skupia się na jej niepewności z uwagi na przyczyny wystąpienia ryzyka. Druga opiera się na teorii zarządzania ryzykiem i wskazuje na związek ryzyka z możliwością nieosiągnięcia zamierzonych celów.

Autorka rozpoczyna proces poznawczy (podrozdział 1.2) od wyjaśnienia etymologii słowa ryzyka, jego historii i ewolucji, by ostatecznie dokonać przeglądu wybranych definicji ryzyka (tabela 1). Kolejno, Autorka dokonała klasyfikacji czynników wewnętrznych i zewnętrznych ryzyka, co pozwoliło przejść do kategorii zarządzania ryzykiem. Przechodząc do kolejnego podrozdziału (1.3) można zauważyć brak płynności przejścia do tematyki efektywności organizacyjnej w procesie zarządzania ryzykiem (podrozdział 1.3). Przyjęta w rozdziale 1 definicja efektywności sformułowana następująco: „umiejętność organizacji w zakresie ciągłego dostosowania przyjętej strategii i celów do zmian, wykorzystania struktury oraz zasobów w sposób oszczędny i produktywny” (s. 28), jest właściwa i koresponduje z problematyką pracy odnoszącą się do zgodności lub jej braku. Wyróżniając dwie kategorie efektywności: efektywność pozaekonomiczną oraz efektywność ekonomiczną, mgr Monika Gorgoń charakteryzuje tylko drugą kategorię efektywności – efektywność ekonomiczną.

Treści zawarte w podrozdziale 1.3 zatytułowanym Efektywność organizacyjna w procesie zarządzania ryzykiem są bardzo zróżnicowane i dość luźno (albo mało precyzyjnie) powiązane z kategorią efektywności organizacyjnej. Po wyjaśnieniu pojęcia efektywności organizacyjnej, Autorka kolejno odnosi się do: odmiennych postaw organizacji wobec ryzyka (s. 30); rodzajów niepewności (s. 31); rodzajów ryzyka (s. 32); czynników wybranych kategorii ryzyka inwestycyjnego (s. 35) nie wskazując jednocześnie jak omawiane konstrukty wpływają na efektywność organizacyjną. Sformułowany na zakończenie podrozdziału wniosek „... na efektywność organizacji wpływa przyjęta w niej strategia zarządzania ryzykiem” (s. 37) nie został dostatecznie poparty danymi. Omówione w podrozdziale kategorie ryzyka powinny konsekwentnie stanowić element podrozdziału 1.3.

W podrozdziale 1.4 zatytułowanym Klasyfikacja rodzajów ryzyka w działalności gospodarczej mgr Monika Gorgoń dokonała przeglądu i krótkiej charakterystyki wielu klasyfikacji ryzyka. Wartościowym elementem tej przeglądowej części pracy byłaby tabela lub zestawienie podsumowujące rodzaje ryzyka z przyjętymi kryteriami klasyfikacyjnymi.

Uwzględniając okres w jakim była przygotowywana rozprawa doktorska, Autorka w sposób szczególnie potraktowała ryzyko systemowe na przykładzie ryzyka pandemii Covid -19, poświęcając mu podrozdział 1.5. Ryzyko braku zgodności w tym okresie nabrało szczególnego znaczenia w związku z pojawieniem się szeregu wymogów formalno-prawno-organizacyjnych wynikających z zaistniałej sytuacji kryzysowej. Pani mgr Monika Gorgoń wykazała, że organizacje posiadające system zarządzania ciągłością i ryzykiem, łatwiej zaadoptowały się do sytuacji wywołanej pandemią.

W podrozdziale 1.6. Standardy zarządzania ryzykiem mgr Monika Gorgoń dokonała przeglądu najważniejszych standardów zarządzania ryzykiem, w pierwszej kolejności charakteryzując procesy zarządzania ryzykiem. Ważnym wątkiem podjętym w podrozdziale 1.6 było zaprezentowane zmieniające się podejście do zarządzania ryzykiem od postawy pasywnej, poprzez postawę reaktywną i aktywną, aż do postawy proaktywnej. W podrozdziale zostały omówione następujące standardy zarządzania ryzykiem: BCM, ISO 28000, COSO, FERMA, BS31100. Na zakończenie podrozdziału zabrakło autorskiej analizy, na przykład: wspólnych elementów omawianych standardów czy różnic w podejściu do zarządzania ryzykiem.

Zaprezentowane w rozdziale pierwszym treści w sposób uporządkowany systematyzują wiedzę z zakresu definiowania samego ryzyka, zarządzania ryzykiem oraz standardów zarządzania ryzykiem. Słabą stroną rozważań zawartych w rozdziale 1 jest relatywnie słabe osadzenie treści rozdziału w literaturze zagranicznej. Również pewne treści zawarte w rozdziale 1, na przykład definicje pojęć „zarządzanie”, „organizacja”, mają charakter podręcznikowy i mogłyby zostać pominięte.

Niewątpliwie opracowanie rozdziału 1 stanowiło tło i podstawę bardziej szczegółowych rozważań dotyczących jednej specyficznej kategorii ryzyka – ryzyka braku zgodności, któremu został poświęcony kolejny rozdział.

Rozdział 2 rozprawy zatytułowany Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w działalności przedsiębiorstwa, został poświęcony omówieniu najważniejszych pojęć i zagadnień związanych z compliance i zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w działalności przedsiębiorstwa. Autorka podjęła próbę zdefiniowania terminu compliance, oraz przedstawiła proces ewolucji tego pojęcia na przestrzeni lat. W rozdziale zostały również poruszone zagadnienia wiarygodności i stabilności systemu finansowego spółki, kwestie kryzysu finansowego oraz znaczenie ryzyka braku zgodności w skali mikro i makro.

Omówiony w podrozdziale 2.2. termin compliance uwzględnia zarówno aspekty historyczne, jak i przedmiotowe oraz funkcjonalne. Omawiając rozwój funkcji compliance w Polsce Autorka wykazała się małą precyzyjnością zmuszając czytelnika do własnej interpretacji treści zaprezentowanych na rysunku 29. Zaproponowana na s. 93 Autorska definicja terminu compliance „compliance to przede wszystkim zgodność prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności operacyjnej z krajowymi i międzynarodowymi wymogami prawa, przepisami branżowymi i standardami wewnętrznymi czy zasadami etyki” jest bardzo klarowna, zrozumiała i wyczerpująca. Autorka słusznie stwierdza, że wdrożenie odpowiedniego systemu compliance, polega na stworzeniu efektywnego systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności. W rozdziale 2.2 (s. 94-96) kontynuowany był wątek klasyfikacji ryzyka, który powinien zostać wyczerpany w rozdziale 1.

W podrozdziale 2.3.zatytułowanym Znaczenie mikro- i makrosystemów zarządzania zgodnością w funkcjonowaniu w przedsiębiorstwach Autorka podjęła próbę określenia roli compliance w skali mikro (poziom przedsiębiorstwa) i skali makro (otoczenie przedsiębiorstwa, gospodarka). Analiza podsumowującej treść tabeli 6, pozwala stwierdzić, że tytuł samego podrozdziału nie do końca odzwierciedla treść podrozdziału i docelowo powinien brzmieć: Znaczenie compliance w skali mikro i makro.

Konstytuując wątek ryzyka systemowego w okresie pandemii COVID-19 (podrozdział 1.5) w podrozdziale 2.4. Autorka poddała ocenie wpływ pandemii na zarządzanie systemami zgodności.

Podrozdział 2.5. zatytułowany Wpływ ryzyka braku zgodności na efektywne zarządzanie przedsiębiorstwem, Autorka rozpoczyna od stwierdzenia „Realizacja funkcji compliance w zarządzaniu przedsiębiorstwem jest ściśle związana z rolą kierownictwa” (s. 111), nie do końca wyjaśniająca związek z efektywnym zarządzaniem przedsiębiorstwem.

Czytając treści zawarte w podrozdziale 2.5 czytelnik ma wątpliwości czy Autorce chodzi o determinanty (np. zarządzanie ryzykiem braku zgodności) efektywnego zarządzania przedsiębiorstwem, czy o warunki efektywnego systemu compliance, czy o czynniki efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności. Wątki te przeplatają się w treści.

Proszę podczas publicznej obrony rozprawy doktorskiej odnieść się do definicji pojęć, relacji między pojęciami i metodami i ich pomiaru: efektywne zarządzanie przedsiębiorstwem, efektywny system compliance oraz efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności. Proszę wyjaśnić różnice w definiowaniu wskazanych pojęć i omówić metody pomiaru efektywnego zarządzania, efektywnego systemu compliance oraz efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności.

W rozdziale 3 rozprawy doktorskiej mgr Monika Gorgoń dokonała charakterystyki organizacji i standaryzacji zarządzania systemami zgodności i ryzykiem braku zgodności ze szczególnym uwzględnieniem wybranych instytucji rynku finansowego. Omówienie etapów procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności, stanowiło wprowadzenie do szerszego omówienia wybranych standaryzowanych systemów zarządzania zgodnością oraz ryzykiem braku zgodności. Kolejno, Autorka omówiła wymagania norm: ISO 19600, ISO 37301, COSO, COSO 2, oraz zasady nadzoru rynku finansowego, spółek publicznych, sektora bankowego, sektora inwestycyjnego, GPW w Warszawie S.A., sektora ubezpieczeniowego. Treści zawarte w rozdziale 3 mają charakter porządkujący wiedzę.

W rozdziale 4 zatytułowanym Zarządzanie ryzykiem w działalności przedsiębiorstwa Autorka omówiła przeprowadzone badania własne i ich wyniki. Przedmiotem badań Autorki były systemy zarządzania zgodnością w wybranych spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Podmiotem badań było 31 spółek, które na dzień 1 czerwca 2019 roku były notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz wchodziły w skład RESPECT Index.

Celem przeprowadzonych przez mgr Monikę Gorgoń badań ankietowych było pozyskanie informacji na temat zarządzania ryzykiem braku zgodności w wybranych spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (s. 174).

Zakres czasowy badań obejmował okres od 01.06.2019 – 31.12.2019 roku.

Na potrzeby zaprojektowanego postępowania badawczego mgr Monika Gorgoń wykorzystwała następujące metody badawcze: analizę i krytykę piśmiennictwa, sondaż diagnostyczny, analizę i konstrukcję logiczną. Na potrzeby sondażu diagnostycznego Autorka wykorzystwała technikę przy CAWI, czyli elektronicznego i anonimowego kwestionariusza ankiety. W rozprawie nie określono jednoznacznie do kogo została skierowana ankieta – do osoby zajmującej jakie stanowisko w spółce?.

Opis i charakterystyka próby badawczej zawarta w podrozdziale 4.4.1. jest wyczerpująca i prawidłowa. Podrozdział 4.4.2 Autorka rozpoczyna dość niefortunnym stwierdzeniem, wskazując, że „przedstawione poniżej cząstkowe wyniki pomiarów, posłużyły do sformułowania celów i problemów badawczych oraz hipotez cząstkowych, które kompleksowo zostaną przedstawione w kolejnych częściach niniejszego rozdziału”, ponieważ trudno sobie wyobrazić, że wyniki badań posłużyły sformułowaniu celów, problemów badawczych oraz hipotez cząstkowych. Taka sytuacja mogłaby zaistnieć gdyby na potrzeby identyfikacji luki badawczej, po przeprowadzonych studiach literaturowych, Autorka przeprowadziła badania wstępne, których celem byłaby identyfikacja problemów w organizacjach.

Analizę opisową badanych zmiennych Autorka rozpoczęła od przedstawienia aspektów organizacyjnych funkcjonowania systemów compliance i zarządzania ryzykiem braku zgodności w badanych organizacjach, wskazując, jakie jednostki są wyodrębniane w strukturach organizacyjnych badanych spółek i jakie relacje występują między nimi (relacje podległości)?

Omawiając kolejno wyniki przeprowadzonych badań dr Monika Gorgoń poddała ocenie:

- funkcje realizowane przez system compliance i zarządzania ryzykiem braku zgodności (tabela 18);
- dokumenty formalne w ramach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności (rysunek 56);
- metody i kanały upowszechniania informacji w zakresie zarządzania zgodnością (rysunek 57);
- jednostki organizacyjne odpowiedzialne za funkcjonowanie w badanych spółkach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności (rysunek 58);
- stosowane narzędzia lub uprawnienia do dyspozycji jednostki compliance lub jednostki odpowiedzialnej za zarządzanie zgodnością (rysunek 59);
- wyzwania przed jakimi stoją jednostki compliance lub jednostki odpowiedzialne za zarządzanie zgodnością (rysunek 59);
- najważniejsze działania mogące najskuteczniej usprawnić działanie jednostki compliance lub jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie zgodnością (rysunek 60);
- rodzaj stanowisk na których zatrudnione są osoby odpowiedzialne za zarządzanie zgodnością (rysunek 61) oraz realizowane przez nich role (rysunek 62);
- sposób zapewniania niezależności rzeczownika etyki/compliance officera/menedżera ds. zapewnienia zgodności (rysunek 63);
- sposoby identyfikowania i analizowania ryzyka braku zgodności w badanych spółkach (rysunek 64) oraz szacowania i pomiaru ryzyka (rysunek 65);
- sposoby ograniczania ryzyka braku zgodności (rysunek 66) oraz jego monitorowania (rysunek 67);
- częstotliwość raportowania do zarządu spółek (rysunek 68);
- czas funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności w badanej spółce (rysunek 69);
- najważniejsze przyczyny podjęcia decyzji o wdrożeniu systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności (rysunek 70).

Do prezentacji wyżej wymienionych wyników badań Autorka głównie wykorzystwała wskaźnik struktury (częstość występowania).

W podrozdziale 4.4.3 mgr Monika Gorgoń odniosła się do weryfikacji hipotez postawionych na potrzeby przeprowadzonego postępowania badawczego.

Pewne wątpliwości Recenzenta budzi odniesienie się do weryfikacji hipotezy pierwszej, której weryfikacja (a raczej confirmacja) nastąpiła na podstawie przeglądu literatury przeprowadzonego we wcześniejszych rozdziałach pracy, a nie w wyniku przeprowadzonych badań własnych – badań empirycznych. Tego typu wnioski powinien zostać zawarty na zakończenie części teoretycznej pracy, bo do tej części odnosiła się głównie sformułowana hipoteza cząstkowa.

Do mocnych stron przeprowadzonego przez mgr Monikę Gorgoń postępowania badawczego należy zaliczyć:

- precyzyjnie sformułowane problemy i cele badawcze pracy;
- jasny i klarowny sposób prezentowania wyników badań własnych;
- umiejętność wnioskowania na podstawie wyników badań i studiów literaturowych.

Do słabych stron przeprowadzonego przez mgr Monikę Gorgoń postępowania badawczego należy zaliczyć:

- bardzo słabe umiejscowienie studiów literaturowych w rozdziale I w literaturze zagranicznej;
- podejmowanie tej samej tematyki w różnych miejscach pracy, np. definiowanie ryzyka, klasyfikowanie ryzyka, opis systemów zarządzania ryzykiem braku zgodności;

- ograniczenie badań do badań ilościowych – badania jakościowe w postaci wywiadów zdecydowanie wzbogaciłyby zgromadzoną w wyniki badań ilościowych wiedzę;
- brak wyróżnienia celów o charakterze aplikacyjnym (praktycznym);
- częste odwoływanie się do źródeł wtórnych, zamiast źródeł pierwotnych;
- braku jasno określonych rekomendacji dla praktyki gospodarczej.

Ocena rozprawy pod względem techniczno-redakcyjnym

Pod względem techniczno-redakcyjnym praca została napisana poprawnie, aczkolwiek Autorka nie uniknęła wielu błędów o charakterze redakcyjno-językowym.

Przykładowe błędy redakcyjne obejmują:

- s. 12 H.1. **Ryzko** braku zgodności;
- powtórzona numeracja podrozdziałów 2.5 i 2.5.;
- s. 22 „wystąpienia jakiejś straty”;
- s. 29 „Mając na uwadze powyższą grafikę” – odniesienie do rysunku 4;
- s.38 „co prezentuje rysunek 10” Rysunek nie prezentuje, na rysunku przedstawiono, zaprezentowano....;
- s. 54-56 na rysunkach 17-19 brakuje jednostek i opisu skali Y;
- s. 88 rysunek 29 jest niezrozumiały i wymagałby szerszego omówienia i opisanie skal pomiarowych;
- s.104 literówka „Współcześnie zrozumienie ekonomicznych aspektów ryzyka **barku** zgodności jest konieczne z uwagi na związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy compliance”
- s. 181 niektóre tytuły rysunków są dość lakoniczne np. rysunek 54. Indeksy;
- s. 183 w tabeli 12 niektóre pojęcia w pierwszej kolumnie są pisane dużą, inne małą literą.

Wniosek końcowy

Krytyczne uwagi zawarte w recenzji nie wpływają na ostateczną pozytywną ocenę przeprowadzonego postępowania badawczego i jego rezultatów. Uwagi wskazane w recenzji powinny zostać wykorzystane przez Doktorantkę do doskonalenia swojego warsztatu metodycznego w przyszłości oraz ewentualnie być wykorzystywane w przypadku wydania rozprawy w formie monografii naukowej.

Za istotny, a tym samym oryginalny walor naukowy recenzowanej rozprawy doktorskiej należy uznać podjętą przez Autorkę próbę oceny wybranych aspektów funkcjonowania w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. elementów systemów compliance i zarządzania ryzykiem braku zgodności. Autorka rozprawy podjęła się rozwiązania oryginalnego problemu naukowego, dotychczas nierozpoznanego w literaturze przedmiotu, związanego ze (i) wskazaniem istoty zarządzania ryzykiem braku zgodności w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, (ii) opisem zasad i sposobów zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, (iii) identyfikacją i charakterystyką stosowanych standardów i metod zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, (iv) analizą wpływu powszechnie obowiązującego ustawodawstwa na proces zarządzania zgodnością w ramach systemu zarządzania przedsiębiorstwem

oraz (v) określeniem wpływu akcjonariatu spółki i wyniku netto na efektywność organizacyjną systemu zarządzania zgodnością.

Recenzowana rozprawa Pani mgr Moniki Gorgoń **spełniła wymagania stawiane rozprawom doktorskim** zgodnie obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, w zakresie wykazania się przez Kandydatkę ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie naukowej nauki o zarządzaniu i jakości oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzowana praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

Uwzględniając fakt, że Pani mgr Monika Gorgoń podjęła się aktualnej i ważnej problematyki naukowej oraz zrealizowała przyjęte cele rozprawy, wnoszę o dopuszczenie do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

prof. dr hab. inż. Joanna Ejdys

